

Er enshament der aranés

Legislacion actuau vigenta ath torn der Enshament en Aran

- Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006
 - Oficialize er aranés en Catalunya (Art. 6.5)
 - Inste a determinar per lei es drets e déuers lingüistics
- Lei d'Educacion de Catalunya de 2009
 - Immersion e atencion lingüistica, lengua dera administracion educativa*
 - Lengua veiculara e d'aprenedissatge*
- Lei der Occitan, aranés en Aran de 2010
 - Frut der EAC de 2006
 - Matèria d'enshament: articles 13-15
- Lei de Regim Especiau dera Val d'Aran de 2015
 - Modificacion dera Lei de 1990
 - Determine competéncias e airaus d'actuacion

Er enshament der aranés

Era teoria

- Escòles mairaus – 0 a 3 ans
 - Depenen des ajuntaments
 - Generalitat de Catalunya regule a trauès deth Decrèt de plantilhes d'educacion infantila
 - Titolacions d'aranés deth professorat: obligatòries “en teoria”
- Educacion Infantila e Primària – 3 a 12 ans
 - Projèctes lingüistics de cada centre
 - 5 lengües: aranés, catalan, castelhan, francés e anglés
 - Competéncies basiques
- Educacion Segondària – 12 a 16 ans
 - 1èr e 2au d'ESO – 40%
- Bachilierat – 16 a 18 ans
 - Optatiu
- Universitat
 - Estudis UdL - Grad Filologia Catalana e Estudis Occitans
- Adults
 - Corsi deth Conselh Generau d'Aran
 - Titolacions oficials

Er enshament der aranés

Era practica

- Escòles mairaus
 - Dificultats tà corbir es places: dualitat Ajuntaments-Departament Enshament Generalitat
- Educacion Infantil, Primària e Segondària
 - Manca de recorsi e materiaus
 - Curriculum der aranés pendent d'ellaborar
 - Aplicacion dera LEC
 - Reciclatge professorat
 - Segondària: professorat sense coneishements d'aranés
- Adults
 - Manca de recorsi e materiaus
 - Grana distància entre eth coneishement reglat e er usatge sociau
 - Enquèsta Usatges Lingüistics 2013 Generalitat:
 - l'entenen 2008 – 78% // 2013 – 80%
 - lengua abituau 2008 – 23% // 2013 – 17%

Compliment Carta Europèa

PART III. ARTICLE 8. ENSENHAMENT

- Se poderie argumentar que se complíssen es precèptes que mèrque er article totun er aranés ei actuaument en ua situacion d'extrema fragilitat.

- 4au Informe Periodic:
 - Balhar mès donades e informacion sus er aranés en educacion infantila
 - Incompliment en educacion segondària e ensenhaments tecnicos
 - Plantilhes de professorat inestables

 - Eth compliment der article contraste damb era realitat sociau dera lengua

Incompliment dera Lei der Occitan, aranés en Aran

- Sonque s'a desvolopat era creacion dera Academia (sense consens sociau, lingüistic ne politic)
- Non s'a desplegat cap aute article
- Non i a memòria economica

Alavetz...

- Es leis an de garantir es condicions tà hèr possibla era perviuença dera lengua
- Er aranés ei fòrça present ena escòla, mès non en carrèr
- Eth compromís politic e sociau ei indispensable entà arturar era sua desaparicion